

STANISŁAWA MAROSZEK

* 26 IV 1908, Goszczyn

† 4 X 2001, Szczytno

Stanisława Maroszek¹ urodziła się o godzinie 12 w niedzielę 26 kwietnia 1908 roku w Goszczynie, w powiecie grójeckim. Goszczyn, wtedy osada, obecnie zaś wieś, należy administracyjnie do województwa mazowieckiego, powiatu grójeckiego i gminy Goszczyn. Ojcem Stanisławy był starszy strażnik osady Józef Maroszek (1871-?)², a matką – córka kowala Jakuba Kacprzaka – Michalina Marianna Maroszek z d. Kacprzak (1874-?)³, która zajmowała się prowadzeniem domu

¹ Portret otwierający biogram Stanisławy Maroszek pochodzi z archiwum prywatnego Jarosława Jurczenki, któremu serdecznie dziękuję za udostępnienie tej fotografii i innych rycin z jego zbiorów tutaj prezentowanych.

² Wcześniej rodzina Maroszków mieszkała w Błędowie i tam Józef Maroszek również był strażnikiem. W Błędowie urodzili się: Elżbieta, Marianna i Kazimierz Maksymilian Maroszkowie.

³ Zarówno w akcie urodzenia Michaliny Marianny Kacprzak, córki Jakuba i Weronika Kacprzak z d. Tuszyńskiej, jak i w akcie ślubu Józefa Maroszka i Michaliny Marianny Maroszek z 12/24 I 1899 roku jest postać nazwiska panińskiego: Michalina Maryanna Kacprzak. Rodzice Stanisławy Maroszek zawarli związek małżeński w Stromcu. Zob. <https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=>

i wychowywaniem liczного potomstwa. Stanisława miała siedmioro rodzeństwa: pierwsza przyszła na świat siostra Zofia, która zmarła w wieku 15 lat (1900–1915), druga była Elżbieta Genowefa (1902–1985)⁴, trzecia – Marianna (1904–?), po niej urodził się brat Kazimierz Maksymilian (1906–?), piąta – Stanisława (1908–2001), szósty – Marian Józef (1910–?), siódmy – Wacław Michał (1913–1914) i ósmy – Adam (1915–2007)⁵.

W księdze metrykalnej z 1908 roku, przechowywanej w Archiwum Państwowym w Radomiu, pod numerem „91. Goszczyn” znajduje się następująca nota o narodzinach Stanisławy Maroszek:

Działo się w osadzie Goszczyn czwartego/:siedemnastego/ Maja tysiąc dziewięćset ósmego roku o godzinie siódmej po południu. Stawił się Józef Maroszek starszy strażnik osady w Goszczynie, lat trzydzieści siedem mający, w obecności Wojciecha Lewandowskiego organisty i Jana Fillkowskiego kamienicznika, obydwu pełnoletnich, zamieszkałych w Goszczynie i okazał nam dziecię płci żeńskiej, oświadczając, że urodziło się ono w Goszczynie trzynastego/: dwudziestego szóstego/ Kwietnia bieżącego roku o godzinie dwunastej z prawowitej jego małżonki Michaliny z Kasprzaków⁶ mającej trzydzieści dwa lata. Dziecięciu temu na Chrzcie Świętym w dniu dzisiejszym odbytym dane zostało imię Stanisława a rodzicami chrzestnymi byli Wojciech Lewandowski i Marianna Kasprzak. Akt ten stawającemu i świadkom niepiśmiennym został przez nas odczytany i przez nich podpisany. Słowo „niepiśmienny” nie ma żadnego znaczenia.⁷

W „Życiorysie” Stanisławy Maroszek z 5 stycznia 1951 roku znajdują się ważne informacje wyjściowe na temat jej edukacji. Dzięki nim wiadomo, że w momencie składania podania o zatrudnienie w Państwowym Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych w Szczytnie pracowała już w Publicznej Szkole Powszechnej nr 2 w Szczytnie. W dokumencie tym nie podała swego wykształcenia niższego, a jako wykształcenie średnie wskazała na ukończenie 5 kursów w Państwowym Seminarium Nauczycielskim w Warszawie (1923–1928). Tam też złożyła egzamin dojrzałości w 1928 roku. Wykształcenia wyższego w tamtym okresie nie miała.

Nazwisko Stanisławy Maroszek zostaje wymienione we wspomnieniach Stanisława Żenczykowskiego (1900–1979), pierwszego powojennego inspektora szkolnego

50&sy=1899&kt=2&plik=03-06.jpg (17 XI 2024). Sama Stanisława Maroszek w dokumentach podawała inną pisownię nazwiska panińskiego matki: nie „Kacprzak”, lecz „Kasprzak”, co formalnie jest błędem.

⁴ Elżbieta Maroszek jest pochowana na cmentarzu komunalnym w Półwsi pod Opolem (kwatery 9U, rząd 11, numer grobu 16). Do tej samej mogiły złożono doczesne szczątki Stanisławy Maroszek w 2001 roku.

⁵ Adam Maroszek jest pochowany na cmentarzu komunalnym w Półwsi pod Opolem (kwatery 20 NC, rząd 3, numer grobu 1_2_3).

⁶ Błędny zapis w księdze metrykalnej nazwiska „Kacprzak” jako „Kasprzak” mogło w przyszłości skutkować, że Stanisława Maroszek podawała nazwisko panińskiego matki jako „Kasprzak”.

⁷ Z języka rosyjskiego sprzed reformy ortografii przetłumaczył Grzegorz Ojcewicz.

w Szczytnie. Jego memuary są źródłem bezcennej wiedzy o tworzeniu się szkolnictwa polskiego na Ziemiach Odzyskanych w powiecie szczycieńskim⁸. Czytamy tam m.in.:

- 1) Skład grona pedagogicznego [Publicznej] Szkoły Powszechnej nr 2 [był] następujący: Jadwiga Żenczykowska, kier.[ownicza] szkoły; Julia Kulaszyńska⁹, nauczycielka; **Stanisława Maroszek, nauczycielka**¹⁰; Anna Majkowska-Manicka¹¹, nauczycielka; Janina Milenkiewicz¹², nauczycielka; Eugeniusz Stiller, nauczyciel, Roman Jamka¹³, nauczyciel; Krystyna Brulińska¹⁴, nauczycielka; Józefa Sawicka, nauczycielka; Irena Kielczewska, nauczycielka; Helena Pachucka¹⁵, nauczycielka; Alicja [Zofia] Budzyńska, nauczycielka; Zenon Manicki, nauczyciel; Sokołowska¹⁶.

O Stanisławie Maroszek kierowniczką Publicznej Szkoły Powszechnej nr 2 w Szczytnie, Jadwiga Żenczykowska (1906–1992), obok fotografii nauczycielki napisała w swym albumie: „Kol. Stanisława Maroszek – filar pedagogiczny Szkoły nr 2”¹⁷.

Przebieg zatrudnienia Stanisławy Maroszek ustalony na podstawie dostępnej dokumentacji archiwalnej szczycieńskiego LO przedstawia się następująco:

- 1) 1 IX 1928 – 28 II 1929 – Publiczna Szkoła Powszechna w Ciechanowie.
- 2) 1 III 1929 – 1 IX 1939 – Publiczna Szkoła Powszechna w Grudniku.
- 3) Udział w tajnym nauczaniu. (nauczycielka).
- 4) 1 IX 1942 – 10 VIII 1944 – Publiczna Szkoła Powszechna w Coniewie.
- 5) 1 II 1945 – 31 VIII 1947 – publiczne szkoły powszechne (Wincentów, Chynów).
- 6) 1 IX 1947 – [?] – Publiczna Szkoła Powszechna nr 2 w Szczytnie.

⁸ S. Żenczykowski, *Wspomnienia o tworzeniu się szkolnictwa w Szczytnie i powiecie szczycieńskim za lata 1945–1948* (rękopis, Szczytno, 1960, 73 ss.).

⁹ Julia Kulaszyńska (1893–1984) jest pochowana na cmentarzu komunalnym w Szczytnie (kwatery B XI, rząd I, numer grobu 46).

¹⁰ Pogrubienie pochodzi ode mnie.

¹¹ Wcześniej, na karcie [57] *Wspomnień...*: Majkowska Hanna.

¹² Matematyczka Janina Milenkiewicz uczyła w Szkole Podstawowej nr 2 w latach 1945–1950. Po wyjściu za mąż zmieniła nazwisko na Ciodyk i opuściła Szczytno.

¹³ Roman Jamka (1922 – po 1974) jest absolwentem Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w Szczytnie (rocznik 1948). W okresie od 15 III 1951 do 30 IX 1952 kierował Biblioteką Pedagogiczną w Szczytnie. Potem nauczał biologii w szczycieńskim LO w latach 1956–1960 oraz w r. szk. 1973/1974. Pracował również w tutejszym Państwowym Liceum Pedagogicznym. Od 1 IX 1974 został zatrudniony w Liceum Ogólnokształcącym dla Pracujących w Złotoryi.

¹⁴ Absolwentka Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w Szczytnie (rocznik 1949).

¹⁵ Helena Pachucka, plastyczka Szkoły Podstawowej nr 2 w Szczytnie, w r. szk. 1949/1950 uczyła rysunku w szczycieńskim Liceum Ogólnokształcącym. Tak samo – jej mąż, Tadeusz Pachucki – w r. szk. 1950/1951.

¹⁶ Jadwiga Żenczykowska w *Księdze protokołów Koła Miłośników Teatru w świetlicy internatu przy technikum i ZSZ w Szczytnie* podaje, że w tamtym okresie uczyli w Szkole Podstawowej nr 2 jeszcze kol.kol. Nyszk (nauczyciel śpiewu) i [Józef] Orzeł.

¹⁷ J. Żenczykowska, *Księga protokołów...*

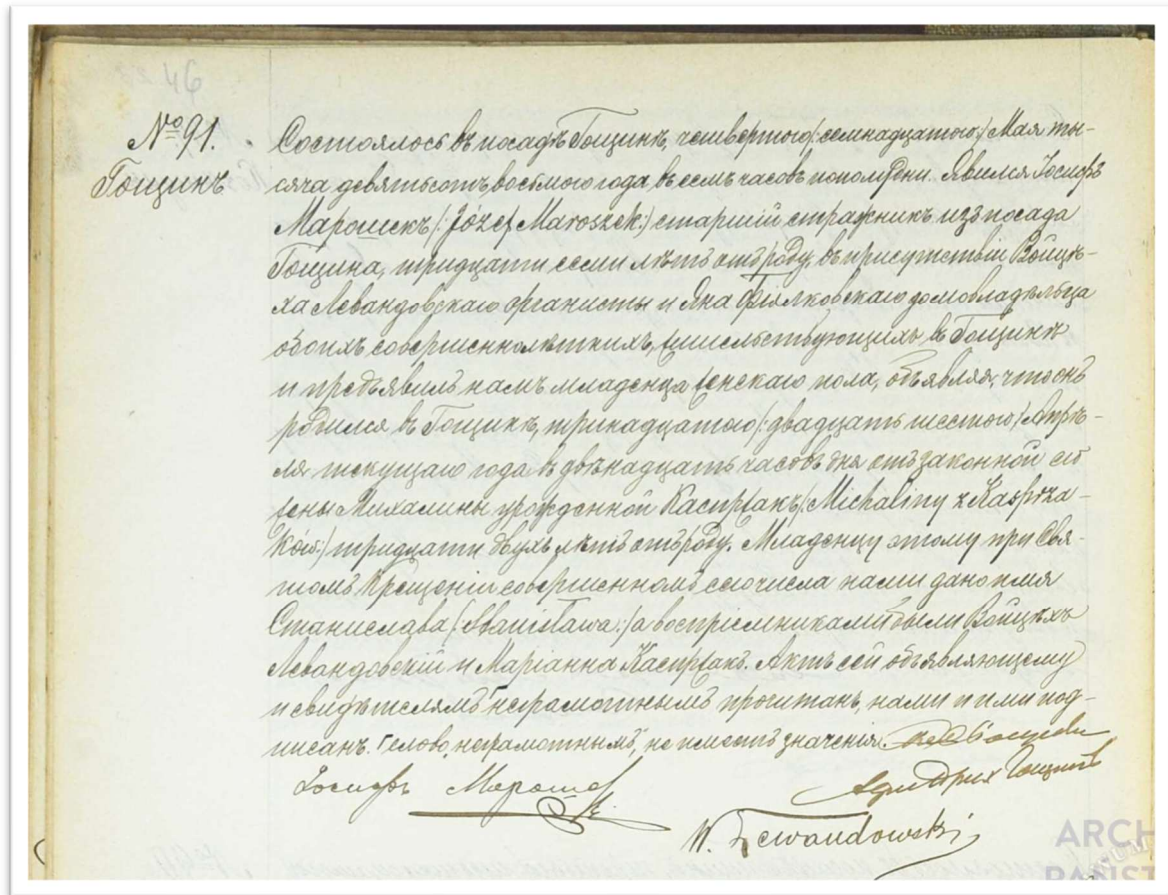
- 7) 1 X 1950 – 31 VIII 1951 – Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych (Pracujących) w Szczytnie (nauczycielka geografii)¹⁸.

Stanisława Maroszek mieszkała w Szczytnie w bloku przy ulicy Marii Konopnickiej 54. Przyjaźniła się długo z rówieśniczką, nauczycielką historii, Zofią Śnieżko-Błocką (1907–1969), wieloletnią dyrektorką Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w Szczytnie. Zmarła w czwartek 4 października 2001 roku w Szczytnie, przeżywszy 93 lata. Została pochowana na cmentarzu komunalnym w Półwsi we wspólnej mogile z siostrą Elżbietą Genowefą Maroszek (kwatera 9U, rząd 11, numer grobu 16). Na tej samej podopolskiej nekropolii spoczywają inni jeszcze nauczyciele szczycieńskiego Liceum Ogólnokształcącego: historyk Stanisław Modelski (1914–1982; kwatera 5 A, rząd 7, numer grobu 1_2) oraz – razem z rodzicami – polonistka Ewa Skibniewska (1950–1996; kwatera 13 B, rząd 1, numer grobu 41_42).

¹⁸ Na pieczęcie jest Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych, a w treści umowy – Państwowe Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących.

ANEKS FOTOGRAFICZNY¹⁹

NARODZINY

Ryc. 1. Akt nr 91 z 4/17 V 1908 roku z godziny 19.

Księga metrykalna: urodziny Stanisławy Maroszek 13/26 IV 1908.

Źródło: Archiwum Państwowe w Radomiu

<https://metryki.genealodzy.pl/index.php?op=pg&id=800&se=&sy=1908&kt=1&plik=091-094.jpg&x=0&y=102&zoom=1.5> (17 XI 2024)

¹⁹ Ryciny bez wskazanego źródła pochodzą z archiwum Liceum Ogólnokształcącego w Szczytnie.

PRYWATNIE

Ryc. 2. Stanisława Maroszek z Zofią Śnieżko-Błocką.

Źródło: Archiwum prywatne Jarosława Jurczenki

Z ŻYCIA SZKOŁY

Ryc. 3. Historyczny widok na budynek Publicznej Szkoły Powszechnej nr 2 w Szczytnie w r. szk. 1945/1946. Krzyżykami nad oknami na I piętrze Jadwiga Żenczykowska oznaczyła położenie sali polonistycznej.

Źródło: Archiwum prywatne Jarosława Jurczenki

Państwowe Liceum Ogólnokształcące
dla DOROSŁYCH
w Szczycie

Nr 12/50

Spr.: Zatrudnienie

Szczycie, dnia 20.7.1950 r.

Obywatel(ka)

Stanisława Maroszek

nauczycielka kontraktowa

Państwowe Liceum Ogólnokształcące
dla DOROSŁYCH
w Szczycie
(nazwa szkoły lub instytucji)

Powołuję Obywatela(kę) za Jego (Jej) zgodą do pracy w

na okres od dnia 1 października 1950 r. do dnia 31 sierpnia 1951 r.

w charakterze kontraktowego nauczyciela geografii.

na warunkach określonych w umowie wzorcowej drukowanej w załączniku Nr 1 do rozporządzenia Ministra Oświaty z dnia 24.4.1947 r. Nr I Pers. 2073147 w sprawie wynagrodzenia pracowników kontraktowych w szkołach, zakładach i kursach, podległych Ministerstwu Oświaty (Dz. Urz. Min. Ośw. Nr 11, poz. 275) a w szczególności:

- 1) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze 4 godzin tygodniowo geografii w okresie (półroczna, semestru, trymestru)
- 2) z obowiązkiem pełnienia zajęć w wymiarze w okresie
- 3) z obowiązkiem kierowania (szkołą, zakładem) w okresie
- 4) z wynagrodzeniem miesięcznym równającym się uposażeniu grupy funkcjonariuszów państwowych wraz z dodatkami do uposażenia przysługującymi mianowanym
- 5) z wynagrodzeniem za godzinę w wysokości zł miesięcznie za jedną godzinę tygodniowo,
- 6) z wynagrodzeniem dodatkowym równającym się
- 7) z zastrzeżeniem rozwiązania umowy, gdyby Prez. W.R.O. w Olsztynie (Ministerstwo, Kuratorium) umowy nie zatwierdziło, przy czym w tym wypadku rozwiązanie umowy nastąpi z końcem miesiąca, w którym Obywatel(ka) zostanie zawiadomiony o decyzji Prezydium Wojewódzkiej Rady (Ministerstwa, Kuratorium)

W celu objęcia obowiązków służbowych zgłosi się Obywatel(ka) u dyrektora Państwowego Liceum Ogólnokształcącego dla Pracujących w Szczycie. (u mnie, u dyrektora szkoły)

Stanisława Maroszek

Podpis

p.o. Dyrektora

/mgr. Jerzy Korkoszewicz/

Wykaz do pracy Min. Ośw. wz. 275

20.7.1950/18 190 000

Stanisława Maroszek

Ryc. 4. Umowa o pracę Stanisławy Maroszek w szczycieńskim Liceum Ogólnokształcącym dla Dorosłych (Pracujących)

Ryc. 5. Widok na budynek szkoły, w której w latach 1946–1970 funkcjonowały m.in. Liceum Ogólnokształcące oraz Liceum Ogólnokształcące dla Pracujących. Tutaj w r. szk. 1950/1951 Stanisława Maroszek uczyła geografii. Szczytno, ul. Jana Kasprowicza 1.

Ryc. 6. Szczycieńscy pedagodzy (od lewej): Cecylia Kowalczyś,
Natalia Popowicz, Stanisława Maroszek.

Źródło: Archiwum prywatne Jarosława Jurczenki

MIEJSCE SPOCZYNKU

Ryc. 7. Mogiła Stanisławy Maroszek i Elżbiety Maroszek na cmentarzu komunalnym w Półwsi.

Źródło: <https://opolepolwies.artlookgallery.com/grobonet/start.php?id=detale&idg=206010763&inni=0&cinki=2> (17 XI 2024)

Ryc. 8. Tablica inskrypcyjna na mogile Stanisławy Maroszek.

Źródło: <https://opolepolwies.artlookgallery.com/grobonet/start.php?id=detale&idg=206010763&inni=0&cinki=2> (17 XI 2024)

*Archiwalny materiał kadrowy LO zeskanowała Irena Dobryłko
Biogram napisał i całość opracował dr hab. Grzegorz Ojcewicz*